

Spis treści

Słowo wstępne	1
Rozdział 1. Elementy wiedzy o nauce i poznaniu naukowym	3
1.1. Pojęcie nauki	3
1.2. Cechy i zasady poznania naukowego	4
1.3. Owoce poznania naukowego	7
1.3.1. Cele badań naukowych	7
1.3.2. Prawa nauki	8
1.3.3. Prawidłowości nauki	10
1.3.4. Teoria naukowa	11
1.4. Wyjaśnienia naukowe i ich rodzaje	12
1.4.1. Wyjaśnienia genetyczne	13
1.4.2. Wyjaśnienia funkcjonalne	14
1.4.3. Wyjaśnienia teleologiczno-funkcjonalne	15
1.4.4. Wyjaśnienia logiczne	16
Literatura zalecana	17
Zadania i pytania	17
Rozdział 2. Terminy i pojęcia badań pedagogicznych	19
2.1. Typologia badań pedagogicznych ze względu na cel, organizację, przedmiot i procedurę	19
2.2. Problemy i hipotezy	24
2.2.1. Formułowanie problemów badawczych	24
2.2.2. Formułowanie hipotez	26
2.3. Pojęcie modelu w badaniach społecznych	28
2.4. Zmienne i wskaźniki w badaniach pedagogicznych	31
2.4.1. Formułowanie zmiennych i ich rodzaje	31
2.4.2. Wskaźniki i ich rodzaje	33
2.5. Klasyfikacja jako narzędzie poznania	35
Literatura zalecana	39
Zadania i pytania	40
Rozdział 3. Metody badań pedagogicznych	41
3.1. Metody – techniki – narzędzia badawcze	41
3.2. Eksperyment pedagogiczny	43

3.3. Monografia pedagogiczna	45
3.4. Metoda indywidualnych przypadków	47
3.5. Metoda sondażu diagnostycznego	49
Literatura zalecana	52
Zadania i pytania	53

Rozdział 4. O możliwości zastosowania metod jakościowych w badaniach pedagogicznych – opracowała Teresa Bauman

4.1. Uwagi ogólne	54
4.2. Przedmiot i cel badań jakościowych	56
4.3. Hipoteza i problem badawczy w badaniach jakościowych	57
4.4. Dobór badanych	58
4.5. Cechy charakterystyczne badania jakościowego	59
4.5.1. Relacja badacz – badany	59
4.5.2. Język w badaniach jakościowych	61
4.5.3. Kontekst	61
4.5.4. Wyobrażenia i intuicja	62
4.6. Proces badania	63
4.7. Badania jakościowe w pedagogice	63
4.8. Rodzaje metod jakościowych	64
4.8.1. Otwarty wywiad pogłębiony	64
4.8.2. Metoda biograficzna	67
4.8.3. Jakościowa analiza tekstu	69
4.8.3.1. Uwagi dotyczące jakościowej analizy tekstów i autobiografii	71
4.8.4. Obserwacja uczestnicząca czyli badanie przez wspólne doświadczenie	72
4.9. Uwagi końcowe	74
Zadania i pytania	75

Rozdział 5. Techniki badań pedagogicznych

5.1. Obserwacja	76
5.1.1. Narzędzia obserwacji	79
5.2. Wywiad	82
5.2.1. Czynniki zakłócające wiarygodność informacji	83
5.2.2. Główne typy wywiadów w badaniach pedagogicznych	85
5.3. Ankieta	86
5.4. Badanie dokumentów	88
5.5. Analiza treści	90
5.6. Techniki projekcyjne	91

Literatura zalecana	92
Zadania i pytania	93
Rozdział 6. Pomiar w badaniach pedagogicznych	94
6.1. Pomiar środowiska wychowawczego	95
6.2. Pojęcie i skale pomiaru	97
6.2.1. Skala nominalna	98
6.2.2. Skala porządkowa	99
6.2.3. Skala interwałowa	99
6.2.4. Skala ilorazowa	100
6.3. Techniki socjometryczne	101
6.4. Testy pedagogiczne	105
6.4.1. Istota i właściwości testów	105
6.4.2. Klasyfikacja testów	107
6.4.3. Zasady stosowania testów	109
Literatura zalecana	110
Zadania i pytania	111
Rozdział 7. Skuteczność metod statystycznych i warunki ich stosowania w badaniach pedagogicznych – opracował Andrzej Radzko	112
7.1. Sztuka konstruowania próby badawczej	113
7.2. Operacje statystyczne na zmiennych	118
7.3. Korelacje, rozkłady i oszacowania	126
7.4. Statystyczna weryfikacja hipotez	131
Literatura zalecana	134
Zadania i pytania	134
Rozdział 8. Narzędzia badawcze. Konstrukcja i zastosowanie ...	135
8.1. Reguły technicznej i poznawczej poprawności budowy narzędzi	136
8.2. Kwestionariusz wywiadu	137
8.3. Kwestionariusz ankiety	147
8.4. Narzędzia socjometrii	155
8.5. Narzędzia obserwacji	156
8.6. Skale	164
Literatura zalecana	169
Zadania i pytania	170
Rozdział 9. Organizacja i etapy badań naukowych	171
9.1. Schemat organizacji badań	171
9.2. Faza koncepcji	172

9.2.1. Wybór tematu, przedmiotu i celu badań	172
9.2.2. Problemy badawcze	175
9.2.3. Hipotezy badawcze	176
9.2.4. Wybór terenu badań i dobór próby	178
9.2.5. Typologia zmiennych	180
9.2.6. Schemat wyjaśniania związków między zmiennymi	182
9.2.7. Typologia wskaźników do zmiennych	184
9.2.8. Metody techniki i narzędzia badawcze	186
9.2.9. Definicje teoretyczne ważniejszych pojęć	188
9.2.10. Badania pilotażowe	189
9.2.11. Ostateczne decyzje odnośnie pojęć i warsztatu badań	190
9.2.12. Harmonogram badań	191
9.2.13. Bibliografia	191
9.3. Faza badań	193
9.3.1. Przeprowadzenie badań właściwych	193
9.3.2. Uporządkowanie materiałów	195
9.3.3. Przygotowanie do kodyfikacji	195
9.3.4. Weryfikacja hipotez	196
9.3.5. Opracowanie teoretyczne i uogólnienie wyników	198
Literatura zalecana	201
Zadania i pytania	202

Rozdział 10. Zasady opracowania materiałów badawczych203

10.1. Porządkowanie i klasyfikacja materiałów badawczych	203
10.2. Konstrukcja klucza kodyfikacyjnego	206
10.3. Arkusze zbiorcze oraz podstawowe operacje statystyczne	210
10.4. Prosta prezentacja statystyczna wyników badań	216
10.5. Analiza jakościowa, klasyfikacja zagadnień i zależności	218
Literatura zalecana	220
Zadania i pytania	220

Rozdział 11. Formalne i pozaformalne warunki poprawności badań pedagogicznych221

11.1. Obiektywizm i subiektywizm poznania społecznego	221
11.2. Znaczenie konstrukcji i języka narzędzi badawczych dla rzetelności wyników	224
11.3. Czynniki zniekształcające wartość poznawczą materiałów badawczych	226
11.4. Badania całościowe i badania reprezentacyjne	228
11.5. Zasady doboru próby reprezentacyjnej	230
11.6. Badania pilotażowe	234

11.7. Wnioskowanie jako sztuka i jako cel	236
Literatura zalecana	240
Zadania i pytania	240
Aneks	241
Indeks nazwisk	245
Indeks pojęć	248